

Egy 60–100 évig növé fából nem csinálhatunk olyan bútort,
amit 10 év után kidobunk

FÁBA ZÁRT SZEMÉLYISÉGEK

Baudentisztl Ferenc

A nagyszülői skanzenvilág, a gyerekkorban választott fafaragó szakkör és néhány nagyon szerencsés szakmai találkozás indította el Mesterportré rovatunk aktuális főszereplőjét azon az úton, melyen rálelt élete értelmére és örömére. A faműves és az angol nyelvben használatos woodworker kifejezéssel jellemzett munkája nem a szó szoros értelmében vett asztalosság. Más, s talán több is annál. A tömörfával dolgozó Pais-Horváth Péter alkotásait a kortárs dizájn és a népies hatások mellett más is átszövi: a megrendelő személyisége.

Pais-Horváth Péter kisgyerekként gyakorta megtapasztalhatta, miként teltek az anyai nagyszülők életének mindennapjai. Fogékony volt mindarra, amit tőlük és a környezetükben látott. Bár csak az elmúlt években tudatosult benne, hogy a paraszti gazdaság tárgyi környezete, az ahhoz tartozó szerszámok, továbbá az akkurátusan mindenhez értő nagyszülők ténykedése, vagy például a tisztaszobában látott, vidéki asztalosok becsületes munkáját dicsérő teljes cseresznyefa bútorzat milyen mértékben meghatározta későbbi hozzáállását tevékenységekhez, anyagokhoz és formákhoz. – A nagyszüleimnél szinte skanzenkörnyezettel találkozhattam, melyre mind a mai napig nagyon hálás szívvel gondolok vissza – mondja a jelenleg Jákon élő alkotó, aki 13 évesen iratkozott be Sibinger Miklós körmendi fafaragó szakkörébe. Ez is meghatározó momentuma az életének. – A Velei Népművészeti Stúdió egyik alapítójának fafaragó műhelye a maga idejében országos hírű volt. S bár nem voltam sem a legszorgalmasabb, sem a legügyesebb tanítványa, az első mondatával meghatározta munkám alapját. Arról beszélt, hogy nem a pusztá faragás kedvéért dolgozunk, s hogy az „anyag–szerkezet–funkció–forma” négyesének alárendelve szabad, de nem muszáj mindenáron

díszíteni. A szakkörből aztán szinte egyenes út vezetett a zalaegerszegi faipari szakközépiskolába, ahol bár csak heti egy nap volt a gyakorlat, mégis jó alapokat kaptunk, derék asztalosok tanítottak bennünket. A szüleim ugyan szerették volna, ha gimnáziumba megyek, melyre volt is esély, hiszen az irodalmat mindig is nagyon kedvelve a bölcsészet ugyancsak jó irányt jelenthetett volna, ám én a szakmai utat választottam, s ezzel kézenfekvő módon később a faipari egyetemet, ahol az okleveles mérnöki szakon már tudatosan figyelem a szakma kézműves részére.

VELEM VELE

Még az egyetemi évek alatt a Velei Népművészeti Stúdióba bekerülve ő is bútorokat, épületeket, játszótéri játékokat készített, s közben a többiekkel „megváltotta a világot” – nappal a szerszámok, esténként pedig a borospohár mellett. – Sokféle szakember megfordult a boronaház alatti fás műhelyben, ahol a szakmai titkaikat büszkén és örömmel felfedő szakemberektől lehetett tanulni ácsmunkát, bútorkészítést, belsőépítészetet, de akár üvegezést, esztétizálást is. A '90-es évek közepéig tartott ez a hatéves időszak, amely emberileg és szakmailag is csodálatos korszaka volt az életnek. Hasonlóan meghatározó volt az az év is, melyet Ostffyasszonyfára költözve töltöttem, ahol atyai jó barátom, Gregorich Ferenc faműves-faforagó műhelyében tanultam tovább. Ezt követően oktattam is mindazt, amit az idáig megtanultam. A szombathelyi megyei művelődési és ifjúsági

Pais-Horváth Péter

központ által Velemben szervezett népi kézművestanfolyamon a rendkívüli tudású celldömölki Németh Gyulával közösen vittük a fafaragó kurzust. Ennek a munkának sok tapasztalatot köszönhetek, emellett életre szóló barátságokat – és a feleségemet is, akivel Szombathelyre költözve felnőtteket tanítottam faművességre és gépi famegmunkálásra. Mély víz volt ez a javából, hiszen tananyag híján annak kifejlesztése is rám várt. Újdonságot és komoly kihívást jelentett az is, amikor már önállóan dolgoztam tovább – előbb egy bérelt, később a saját házuk mögötti – egykori istállóból kialakított – műhelyben. – Sokáig kerestem, hogy mit is csinálnék igazán szívesen. A népi bútorok mellett idővel a kortárs dizájn is képbe került, ám az mind inkább kikristályosodott, hogy tömörfából dolgozom, s hogy az anyag sajátosságait és a szer-

Egy nászajándék – tradicionális ácsolt láda újraértelmezve. Az idő múltával egyre bátrabban értelmezi át a hagyományos ornamentikát

Fekete dió könyvespolc részlete: a viasz szépen hozza elő a fantasztikus anyag természetes fényét

kezetet kihangsúlyozó darabokat tervezek. Közel áll hozzám a XIX. századi angol Arts&Crafts azóta is kiváló mesterek által éltetett szellemisége, továbbá egyes skandináv bútorkészítők stílusa. Ennek is köszönhetően találtam rá a „bölcsek kövére” azzal, hogy a bútorkészítésben én is tiszteletben tartom a fa természetes sajátosságait. Ezzel érem el, hogy a fa bútorként még egy központi fűtéses lakásban is életben marad.

Péter rengeteget olvasott, a szép-irodalom mellett persze mind több szakmai tárgyú könyvet is. Tervezi, hogy egyszer majd ő is papírra veti, s könyv formájában közre is adja mindazt, amit ellesett titkokból, mások példájából és saját gyakorlati tapasztalatából a fabútorok készítéséről összegyűjtött. Mindazt, ami azzá tette, ami lett: a hagyományőrző, ám modern, több generációt kiszolgáló bútorok szakavatott készítője. Nem véletlenül használja egyfajta

mottóként azt, hogy „egy 60–100 évig növő fából nem csinálhatunk olyan bútort, amit 10 év után kido-bunk”. – A szakmai pályafutásom alakulása kapcsán egy nevet még mindenképpen szeretnék kiemelni, a faműves Babó Antalét, aki nem csupán fantasztikus bútorokat és fatárgyakat készített, de olyanokat is, melyeknek személyes lelkük és szabad szellemük is van. Én sem csak egyfajta tárgyként tekintek az alkotásaimra. Olyan kötődés alakul ki a bútoraimmal, hogy bizony eleinte nagyon nehéz szívvel váltam meg tőlük. Ma már könnyebben hagyom ott a megrendelőnél, mert tudom, hogy megbecsülik majd és szeretettel veszik körül. Most, hogy végiggondolom, van is egy bizonyos rituálém, amely eddig nem is tudatosodott bennem, csak most, hogy kérdezte. Minden bútoromtól muszáj egy búcsúpillantással elköszönnöm.

SKICCTŐL A BÚTORIG

Pais-Horváth Pétert elsősorban az interneten találják meg a leendő ügyfelei, illetve a korábbi – és vissza-visszatérő – megrendelők révén terjedő jó híre nyomán. – Egészséges párbeszéd kialakítására

Kézműves részletek a padon

*Fiókos pad (tölgy, erdeifenyő),
fenyőből is lehet szép bútort készíteni.*

töreksem az igénylővel. Oda-vissza passzolgatás során pontosítjuk, hogy az elképzeléséhez milyen funkciójú és formájú bútor passzolna, az milyen anyagból készüljön, s milyen színben. A mindezek alapján kezdetlegesen felkicccelt bútor láttán folytatódik a kettőnk közti kommunikáció, érkeznek a visszajelzések, s közben mind inkább felsejlik a megrendelő személyisége, mely alapján újra próbálom a hozzá leginkább passzoló bútort kitalálni, formát és alapanyagot tekintve egyaránt. Ez persze nem mindig tudatos, de mégis általában erről van szó a folyamatban, amíg az első skicctől eljutunk a kész bútorig. Arra a kérdésre, hogy Péter személyiségéhez melyik fa passzol

a legjobban, nehezen fogalmazta meg a választ. Mint mondta, sokáig ódzkodott a tölgyfától, mert eleinte a súlyos barokkos bútorokra emlékeztette, így aztán csak lassan barátkozott meg azzal, hogy lehet belőle nagyon modern és elegáns bútorokat is készíteni, bár dolgozni azért annyira nem szeret vele. – S hogy melyikkel inkább? – teszi fel önmagának a kérdést. – Végül is mindegyikkel – mondja mosolyogva, majd ismételt elnézést kér azért, hogy nem csupán dolgozni, de beszélni is nagyon szeret. – Minden fát másért kedvelek. Amikor fűrészzelem, rácsodálkozom a cseresznyefa illatára. Mindent visz azonban a kerti diófa, mert annak általában történelme is van. Aztán nagyon

Bölcső

szeretem a kőrisfát, mert annak annyira gyönyörű a rajzolata. Egy szó mint száz, szeretem a fákat és a velük való foglalatosságot! A kedvenc bútor kapcsán sem volt egyszerű a döntés. – A bölcsőket nagyon szeretem, hiszen az mindig egy új élet kezdetéhez köthető. A legnagyobb örömmel jelenleg az egyik utolsó munkám tölt el. Három perc alatt skicceltem fel, s aztán fekete dióból készítettem el. Az egy japán betűre hajazó, finom éllel rendelkező, biedermeier stílust idéző íróasztal nem csupán nagyon szép lett, de a megrendelő is a magáénak érzi. S ez a lényeg, ezért dolgozom. ■

Egy 3 perces skicc, és ami lett belőle.

Pais-Horváth Péter honlapja a Faktúra nevet viseli. Az olvasmányai folyamán találkozott ezzel a kifejezéssel, majd miután megtudta, hogy ennek nem csupán közgazdasági, hanem művészeti jelentése is van, honlapcímként (www.faktura.hu) fel is használta. Az ecsetkezelésre utaló jelentését ugyanis találónak érezte, hiszen kézműves munkát végez, így aztán az ember keze nyoma meglátszik a tárgyakon. Péter blogokat is ír, az egyik a <http://famuves.blog.hu>, míg a másik az oktató célzatú <http://szerkezet.blog.hu>.

